

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs VI.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

8. *Humanæ naturæ veruatem*, quam effuso sanguine declaravit.

9. *Spiritualis circumcissionis commendationem*, in cuius iudicium & approbationem ipse Christus corporalem accepit, Col. 2. v. 11.

ARTICULUS VI.

DE TENTATIONE ET JEJUNIO

Christi quadragesimali.

CHRISTUS TENTATUS

post baptismum.

§88. *Post transitum per mare rubrum, defectu aquarum dulcium, & gustu amararum in Mara, patientia & obedientia Israelitarum probata*, Exod. 15. v. 23. 24.

1. *Israelite typus sunt Christi*. Mutua enim præfigurandi ratio valet in capite & membris spiritualibus Ecclesiæ. Ex canone Theol.

2. *Transitus per mare rubrum baptismum Christi significare potest*, in quo submerferat Pharaonem infernalem, omnem iustitiam pro nobis implens, Matth. 3. v. 15.

3. *Aque dulces solatium & abundantiam in sacris notant*. Hæ defuerunt Christo tentato, soli relicto in deserto, maiestate divinâ oblecta nube humilitatis, Matth. 4. v. 1. seq.

4. *Aque amara fuerunt Christo, quas bibit in deserto jejunans, velut derelictus à Patre*. Hinc Diabolus: Si (inquit) filius Dei es? d. l. Matth. 4.

5. *Murmurarunt Israelitæ: Non item Christus, sed obediens factus patri*, non tantum ad tentationem; verum etiam ad mortem, Phil. 2. v. 8. ejus voluntatem lubens fecit, Psal. 40. 9. à Spiritu sancto ductus, Spiritu illo spontaneo.

6. *In amaro illo deserto, aquas injecto ligno dulces reddidit Moses*. Lignum vitæ nostræ spirituale verbum Dei,

Dei, Esa. 38, 16. iniecit Christus in aquas amarissimas tentationis, eas sibi & nobis dulces fecit, 1. Cor. 10, 13.

CHRISTUS TENTATUS VICIT

Satanam.

589. *Idolum Bel Daniel destruxit, quod divinis honoribus Rex afficiebat, Dan. 14, 2.* Christus est verus Daniel & iudex Dei, qui Satanam iudicavit & condemnavit, Joh. 12, 31. prostravit eundem & destruxit, in tentationibus vincendo, & ostendendo triplex Diabolicæ illius tentationis idolum (avaritiæ, gulæ, superbix) contemnendum esse, quod mundus 1. Joh. 1. v. 16. divinis honoribus afficit.

LEO INFERNALIS à CHRISTO

devictus.

590. *Judic. 14. v. 6. Leo rugiens occurrit Simsoni; At Spiritus Domini irruit in Simsonem, qui leonem illum velut hædum discersit.*

1. Verus Simson Christus est, *verè vir solis*, quod nomen istud indicat.

2. *Leo rugiens* occurrit Christo: hic est Satanas, 1. Pet. 5. v. 8. quem vicit leo de tribu Juda. Rugitus ille horribiles edebat: Si tu es Filius Dei, demitte te deorsum. Adores me, Matth. 4. v. 3. & 9.

3. Sed *Christus sprevit* hunc leonem, ejusq; rugitum: discersit hunc velut hædum, quando Spiritu sancto plenus irruit in eum, non instructus armis corporalibus, sed spiritualibus, verbo Dei, 2. Cor. 10. v. 13. Matth. 4. v. 3. seq.

IN DESERTO TENTATUS

Christus.

591. *Saul contra Davidem descendit in desertum Siph, quorum hic mansit in petra, 1. Sam. 23. v. 19. & 25.* Saul gerit imaginem Satanæ, qui cœlestem Davidem nostrum persecutus est in deserto. Christus autem

in

in petra mansit, hoc est, verbo Dei immixtus, Satanæ elapsus est insidiis. Verè verbum Dei petra est, & turris, Prov. 18. v. 10.

NOSTRI CAUSA TENTATUS

Christus.

592. *Adextris Josua immundas vestes gerentis, stabat Satanæ, ut ei resisteret, Zachar. 3. v. 1. 4.*

1. Verus Josua noster Christus est, vera illa Dei salus, quam vox notat, Esa. 49. v. 6.

2. Hic Josua noster immundas peccatorum nostrorum vestes gerebat, 2. Cor. 5. v. 21. eas in desertum portabat, cum in Adamo justitiæ vestem perdidissemus, in horto.

3. Adextris hujus non tantum stetit Satan: Verum etiam à sinistris, ut Christo resisteret, spiritualis Jerusalem reædificationem meditati.

4. Tandem increpat illum Christus, ut Zach. 3. v. 2. *Apage Satan.*

CHRISTUS EST HIRCUS

ille emissarius.

593. Lev. 16. v. 20. *Hircus emissarius sorte eligebatur, in desertum mittebatur, utraque manus imponebatur capiti, omnia ei peccata portanda imponebantur.* Typus tentationis Christi, qui

1. Cum agnus esset innocentissimus, pro nobis reputatus est hircus malitiosissimus, 2. Cor. 5. v. 21. Conf. Ezech 34. v. 17. Matth. 25. v. 32.

2. Sorte eligebatur ille hircus, directâ à Domino. Sors illa est decretum patrium de mittendo filio, Es. 63. v. 3. Psal. 40. v. 9.

3. In desertum quoque missus est Christus, velut hircus, telis Satanæ ignitis discerpendus, & velut à feris Stygiis dilaniandus.

4. Utraque manus Aaronis imposita hircò. Christò

sto univerſa peccatorum noſtrorum ſarcina, Eſa. 53. v. 4. 5. 6. Joh. I. v. 29. Dei manus irata huic impoſita eſt, hinc exclamat: *Deus meus, quare me dereliquiſti?* Pſal. 22. v. 2.

Hircus ergo iſte Chriſti typus fuit.

1. *Munditie.* Chriſtus mundiffimus, Hebr. 7. v. 26.
2. *Patientiâ.* Chriſtus patientiffimus, Eſa. 53. v. 8.
3. *Ductu.* Gregis ſui ductor hircus. Chriſtus ſui gregis fideliffimus ductor per vitæ hujus tenebras, Pſal. 23. v. 1. 2. in æternam patriam, Joh. 14. v. 3.

4. *Sanguinis efficacîâ.* Adamantem mollire, dicitur hircinus ſanguis, Plin. lib. 37. nat. hiſtor. c. 4. aliq; effectus præſtantes ſunt hujus ſanguinis. Multo nobiliores ſunt ſanguinis Chriſti vires, Hebr. 9. v. 14. 1. Joh. 1. 7.

5. *Electiõne.* Unus maectabatur, alter hircorum emittebatur in deſertum. Maectatus *humanam* naturam ſignificat in Chriſto, dimiſſus portansque peccata Chriſti *Deitatem*.

6. *Sumptione.* Ab univerſa multitudine Iſrael ſumebantur duo illi hirci. Chriſtus ex univerſo genere humano ſelectus ad hanc victimam; *ſelectus*, quia in gratia ſolus fuit, Rom. 5. v. 15. ad victimam, quia agnus Dei ſolus, Joh. 1. v. 29. ad negotium redemptionis idoneus, excepto hõc, nullus, Pſal. 49. v. 8.

7. *Statione.* Aaron ſiſtebat hircum in oſtio tabernaculi; Chriſtus ſe ſtitit in tabernaculo longè perfectiori, Hebr. 9. v. 11.

CHRISTUS NOSTRI CAUSA

tentatus.

594. Jerem. 27. v. 2. *Jugum in collum ſuum ſuſcepit Jeremias; Chriſtus noſtrum jugum in ſe ſuſcepit patiẽdo, & tentationes ſuſtinẽdo in deſerto.*

SINE SUO MERITO.

595. *Iſmael in deſertum eſectus ſua culpã & meritiõ, quia*

quia illufor erat, Gen. 21. v. 9. & perfecutor, Galat. 4. v. 30. Christus nulla fuâ culpâ in folitudinem eiectus.

9. In deferto tuta potuit eſſe mulier illa: Apoc. 12. v. 6. Christus non potuit.

CHRISTUS TENTATUS MAJESTA- tem occultavit.

596. Hiſkia agrotante, ſol 10. lineis retrogreſſus eſt, in reſtituenda valetudinis certiffimam ſignificationem, 2. Reg. 20. v. 11.

1. Laborabat genus humanum univerſum, omnes eramus errantes oves, Ef. 53. v. 7. ægroti eramus ſpiritualiter, Apoc. 3. v. 18.

2. Sanare volebat genus humanum Deus: In tanta benignitatis confirmationem ſol ille juſtitia (Vide ſuprà) retroceſſit, ſplendore ſe exiit majeſtatis, deſertum ingreſſus & jejunas.

TENTATUS, NON SUPERATUS Christus.

597. Laban idola ſua apud Jacobum quaſiſvit, ſed non invenit, Gen. 31. v. 33. Laban imago Satanæ eſt, qui quaſiſvit idola ſua apud cœleſtem Jacobum, ſed non invenit. Hæcerant idola diffidentia: Si tu es filius Dei!

Præſumptionis: Dimitte te deorſum:

Superbia: Omnia mundi regna tibi confecrabo: Laban album vel candidum ſignificat: Diabolus Chriſtum tentans album ſe finxit, mutavit ſe in angelum lucis, utens ſcripturæ luce: Scriptum eſt enim &c. Matth. 4. v. 6. imò abutens.

VICIT TENTATUS CHRISTUS.

598. David Goliathum vicit, illis à capiti illius perâ, extortog, proprio gladio amputavit caput ipſi hoſti. 1. Samuel. 17. Goliath imago Diaboli eſt; Vid. ſup. cujus capiti Chriſtus peram verbi illiſit, proſtravit; è ma-

nu

nu ipsius gladium verbi extorsit, quando: *Rursus* (inquit) *scriptum est*, Matth. 4. v. 7.

SATAN VERBUM DEI CON- tempfit, eò abufus tentando.

599. Habac. I. v. 10. *Ridebit super omnem munitionem*: Ad literam de Nabuchodonosore: Allegoricè Satanas Christum tentans, omnes risit munitiones scripturæ, quæ tamen omnes ejus munitiones diruunt, 2. Cor. 10. v. 5.

ANGELI CHRISTO INSERVIENTES.

600. Zach. 3. v. 7. *Dominus sacerdoti Josua dat de his, qui astabant.* Sacerdos verus, Josua verus Christus Actor. 4. vers. 12. Hebr. 7. per tot. Huic pater dedit deastantibus. *Astantes* sunt sancti angeli, qui stant coram Domino, Dan. 7. v. 10. qui Domini jussa exsequuntur, Psal. 103. v. 20. ut servi fidelissimi, qui faciem patris semper intuentur, Matth. 18, 10. Hi dantur Josuæ nostro vero, cum ipsi adsunt *nato, tentato, passo, resurgenti, ascendenti.*

DE JEJUNIO CHRISTI, MOSES jejunans quadraginta dies.

601. *Moses apud Dominum fuit quadraginta dies & totidem noctes, legem scribens; panem non comedit, nec aquam bibit*, Exod. 34. v. 28.

1. Christus Dominus noster verus Moses, sanguine suo, Zach. 9. v. 11. nos ex Ægypto inferni educens.

2. Apud patrem fuit, licet apud feras in deserto fuit, Marc. I. v. 13. & Psal. 16. v. 8.

3. Per quadraginta dies jejunavit, cum ad ministerium accessurus, & Evangelii novam illam libertatis legem. Jac. I. v. 25. in tabulis cordis nostri carneis inscripturus esset, Ezech. 36. v. 26. Jerem. 31. v. 33.

ELIAS QUADRAGINTA dies jejunans.

602. *Elias cibò angelicò nutritus, ejus virtute quadraginta dies & noctes ambulavit, usq; ad montem Horeb.* 1. Reg. 19. v. 8. Cœlestis noster Elias Christus est propheta major Eliâ, Deut. 18. v. 15. nutritus cibò angelicò, qui est, ut faceret voluntatem patris sui, Joh. 4. v. 34. Hujus ergò implendæ causa veniens, Psalm. 40. v. 9. in desertum secessit, jejunavit, ministerium suum consecravit, ad Ecclesiæ suæ montem Horeb ambulavit, quando ministerium suum aggressus est.

NOSTRI CAUSA JEJUNAVIT CHRISTUS.

603. *Nehemias jejunavit ob contumeliam captivorum, ob destructionem murorum Hierosolymiticorum,* Neh. 1. 3. 4. Christus verè noster Nehemias & consolator jejunavit ob captivitatem nostri spirituales, in inferni deserto; Erasmus namque omnes captivi, Esa. 42. v. 7. cap. 49, 24. Jejunavit in deserto, quod hortò expulsi, Gen. 3. v. ult. omnes homines, quod spiritualis ædificii muri per peccatum disjecti forent.

COROLLARIUM ARTICULI VI.

De causis tentationis CHRISTI.

604. (1) *Ob culpæ Adamiticæ in horto perpetratæ expiationem.* Itaq; in deserto passus est, loco ab hominum societate remotissimo, quod Adam Dei ipsius societatem aspernatus fuisset, diaboli amicitiam anteposuisset. (2) *Ob tentationum destructionem.* Ut n. morte suâ mortem destruxit; Sic tentationes nostras, 1. Cor. 10. 13. vicit, ipse tentatus, superavit non superatus. (3) *Ab iisdem liberationem,* suo tempore, 1. Cor. 10. 13. 2. Pet. 2. 9. (4) *Exempli sui monstrationem,* Heb. 4. 15. (5) *Ob consolationem,* Heb. 4. 15. (6) *Ob victoriâ:* In Christi tentationibus nostrarum victoria. Hinc Apostolus 2. Cor. 2. 14. *Gratia Deo, qui nos semper facit triumphare in Christo.* (7) *Ob compatiendam,* Heb. 4. 15. 16. (8) *Ob prudentiam nobis instillandam,* quando armis spiritualibus

Y

Dia-

Diabolo occurrit. Hanc prudentiam commendat Apostolus, Eph. 6. vers. 12. seq.

ARTICULUS VII.

DE MINISTERII CHRISTI PARTIBUS QUI-
busdam promiscuè, variisque miraculis.
CHRISTUS IN CANA GALILÆE
ex aqua vinum fecit.

605. *Saul fortitudinis edito specimine, rex declaratus est*, 1. Reg. 11, 15. Ita in Cana miraculò aquæ in vinum commutata exhibitò specimine divinæ omnipotentia manifestissimo, Messias creditus est Christus à discipulis, Joh. 2, 11. (2) *Aqua in Mara amara dulces reddita sunt injectò ligno*, Exod. 15, 25. Aqua tribulationis amarissima fuit defectus vini amara Neonymphis, amara Mariæ, quæ dulcis facta est, injectò vitæ lignò Christo Jesu, aquas in vinum mutante. (3) *Mosis primum miraculum fuit, aquarum Nili in sanguinem conversio*, Ex. 7. v. 19. ne potari possent. Christi primum miraculum fuit, aquæ in vinum conversio, quod dulcissimum hospitibus potum, & Neonymphis præbuit solatium. (4) Joh. 5, 27. *Filium hominis Pater signavit Deus*. Ergò quædam quasi sigilla tribuit Christo, quibus agnosceretur. Hæc fuerunt miracula toties à Christo patrata, quorum primum fuit illud in nuptiis factis in Cana.

SAMARITANA ILLA MULIER, Joh. 4.

606. *Cum Rachele*, Gen. 29, 10. cui Jacob occurrit, comparari potest. Potù præbebat Jacob, v. 11. Ita Christus spirituales Samaritanæ potum ministravit.

CENTURIO PRO SERVO PRECANS.

607. Matth. 8, 6. *Amalekita servum suum in agro semianimum reliquerat*, 1. Sam. 30, 11. Non ita centurio fecit, qui ob morbum servi Christum accessit, eumq; ut sanaret, periit, maximo charitatis exemplo.

HÆMORROUSA TANGENS CHRISTUM
benedictionem impetrat. 608. 7a-